

meridiane

26-27

literatură

28-29

cultură

15

**Puțină istorie
despre
robotii
literari**

un eseu de
Ion Manolescu

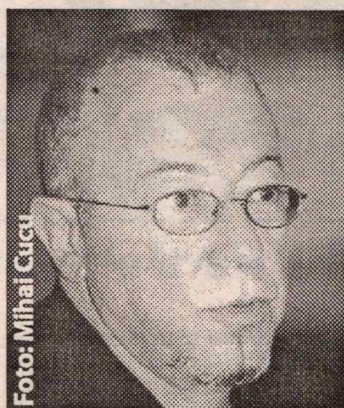

Foto: Mihai Căciu

Interviu
cu
**Andrei
CODRESCU**

**Istoria
unei
familii**

prezentare
de
Filip-Lucian Iorga

Apare săptăminal sub egida Uniunii Scriitorilor Editată de Fundația România literară cu sprijinul Fundației Anonimul

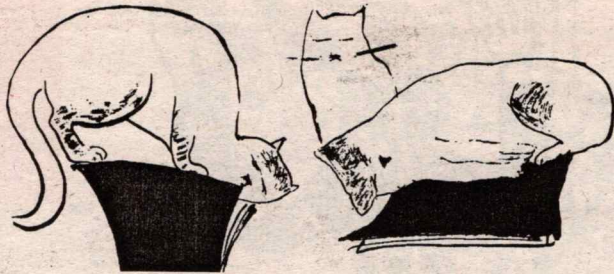
România literară® 16

27 aprilie - 3 mai 2005 (Anul XXXVIII)

OMAGIU URMUZ

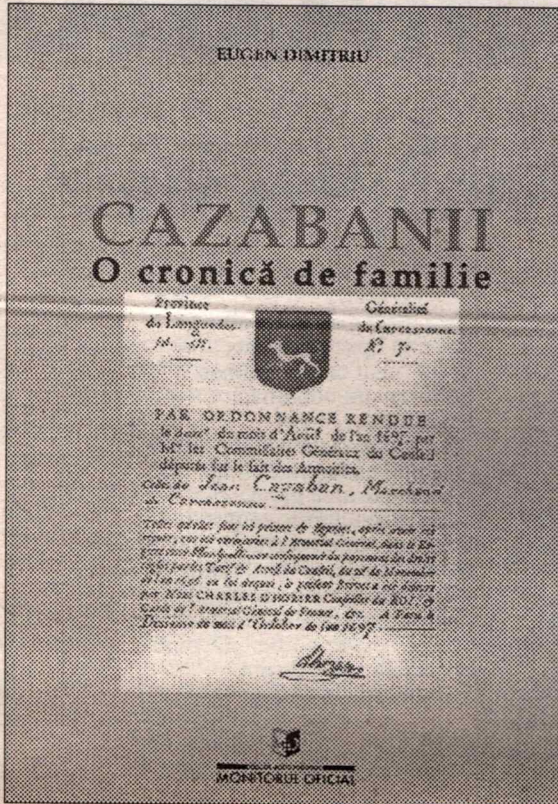

26-27

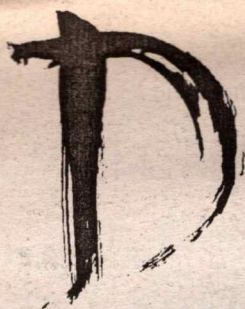

c u l t u r ă

Istoria unei familii

Cazabanii. O cronică de familie, de Eugen Dimitriu, Regia Autonomă Monitorul Oficial, 2004.

Domnul Eugen Dimitriu nu este la prima sa cronică de familie. Înainte de Cazabanii, autorul fălțicenean s-a ocupat și de Lovinești: o altă dinastie culturală a orașului căruia Eugen Dimitriu îi este un fidel cronicar. Într-un mediu în care ne-am obișnuit să ne plângem mereu de lipsa de continuitate și în care succesele nu par a fi apreciate ca atare decât dacă sunt rapide și facile, cronicarul Florenței moldovenești ne oferă o lăudabilă „recidivă”, care vine să umple unul dintre multe goluri pe care istoriografia și, în general, conștiința culturală românească le au în aria istoriei de familie. Nu putem pretinde să înțelegem ce s-a întâmplat cu o lume, cu o epocă sau o societate, dacă nu încercăm să pătrundem intimitatea personajelor care le-au compus și populat.

Titlul volumului, o suită de portrete, ne atrage atenția asupra unei cronici de familie pe care aș înclina să o numesc, mai degrabă, cronică a unui clan și, în cele din urmă, a unei întregi societăți, pentru că figurile cu care facem cunoștință au calitățile reprezentativității și exemplarității. Încrângăturile genealogice încep de la neamul Cazabanilor, dar se extind și spre alte familii, incluzându-le în mod organic. François Cazaban, descendentul unei familii de negustori din Carcassonne (Franța), înobilat în timpul Regelui Ludovic XIV, s-a stabilit în Moldova, după ce a fost angajat în 1853, de către ministrul Lucrărilor Publice, Petre Mavrogheny. Primul Cazaban român a fost constructor de drumuri nu numai la figurat, prin legăturile culturale pe care le-a făcut cu un spațiu care îi fusese, la început, străin, dar pe care urmașii săi aveau să și-l asimileze, ci și la propriu, fiind cel căruia îi datorăm prima rețea de drumuri județene din Moldova. Nu vom stăruia asupra descendenților binecunoscuți ai lui François Cazaban, cărora Eugen Dimitriu le acordă porțiuni generoase din carte: actorul Jules Cazaban, cel care a reușit, într-o manieră unică, să îmbine sensibilitatea cu ironia tăioasă; maestrul Ion Irimescu (fiul unei Cazaban), artistul care a învins, prin creație, ideologiile și timpul; scriitorul Alexandru Cazaban; Theodor Cazaban, autorul unuia

dintre cele mai influente romane franceze din cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea (*Parages*); muzicologul Costin Cazaban etc. Prin Cazabanii, ajungem la rudele italiene: o ramură a familiei Barberis, de la Torino, s-a stabilit în România, prin inginerul Giuseppe (Iosif) Barberis, un alt constructor de drumuri (de data aceasta, căi ferate), spirit tehnic pe care idealismul nu l-a ocolit și patriot italian care a fost un tot atât de „fanatic” patriot român. Ghilimelele sunt la locul lor: patriotismul oamenilor ca G. Barberis nu era nici unul sfărăitor, chiar dacă avea, uneori, manifestări zgomotoase, nici unul calp, atâta timp cât era susținut de fapte zilnice și de proiecte pe termen lung, care se traduceau în ctitorii. Din această ramură descindea și compozitoarea Mansi Barberis, mama regizoarei Sorana Coroamă-Stanca. Înrudirile nu se termină aici: mai găsim, în cele 450 de pagini, o altă familie italiană, Ademollo, cu puternice înclinații artistice, și înrudiri germane, armenesti, chiar englezești și, bineînțeles, autohtone (familiile Suțu, Plăcișteanu etc.). Alte ramuri ale familiei oferă personalități precum: profesorul universitar Adrian Carpov, finanțistul Radu Grațian Ghețea, arhitecta Silvia Păun sau academicianul Alexandru Timotin.

Eugen Dimitriu reușește performanța de a impregna o sumedenie de informații care pot deveni obositoare prin cantitate, cu un tip de evocare tandră, care le salvează și le transformă într-o lectură plăcută. Poate că structura cărții ar fi fost și mai omogenă dacă unele dintre amănuntele de „bucătărie” internă a realizării ei ar fi fost ceva mai comprimate. Și dacă e să încheiem aici cu acele câteva elemente cărora li s-ar putea aduce îmbunătățiri, la o viitoare ediție, nu putem să nu marcăm necesitatea includerii unui arbore genealogic, instrument care ar facilita înțelegerea conexiunilor între diversele personalități care ne sunt prezentate, prin intermediul bogatelor biografii. Pe de altă parte, un mare plus al cărții este secțiunea dedicată fotografiilor, adevărat album de familie care aduce o fixare vizuală a unei lumi pe care, altminteri, ne-ar fi mult mai greu să ne-o reprezentăm.

Cazabanii. O cronică de familie este un tur de forță istoric, geografic și cultural, care contrazice faimoasa zicere franceză, „qui trop embrasse mal étreint”. Eugen Dimitriu adună cu răbdare și redă cu pasiune lucrurile pe care le știe și pe care vrea să ni le transmită, reușind să ne introducă într-o lume în care familiaritatea nu are nimic în comun cu mojicia, în care spiritul de comunitate nu e totuna cu cel de gloată, în care cărămizile caselor au duh, în care rodirea justifică existența oamenilor, și în care

normalitatea nu e un lucru excepțional, ci... normal. Paginile cronicii inspiră tihnă și oferă o mostră de perfect firesc, atrăgând-ne atenția că valorile cu adevărat rezistente se nasc în timp, printre oameni normali și din căminuri așezate.

Ce ar trebui să reținem de la istoria Cazabanilor, dincolo de împlinirile individuale? Că dacă deschidem ochii, vom descoperi modele, în trecut și lângă noi; că e mai bine să construiești drumuri, decât granițe; că, pentru a ne reintegra în Europa „de afară” ar trebui, mai întâi, să redescoperim și să aducem Europa la noi acasă; că diversitatea nu înseamnă neapărat risipire; și că a avea puterea și capacitatea să faci bine e un mare privilegiu. În fine, ne mai învață ceva Cazabanii (de data aceasta, nu cei de altădată, ci aceia pe care îi avem printre noi și care nu sunt puțini): solidaritatea unui neam și mândria continuității. Pentru ei, care au știut să supraviețuiască elegant, păstrându-și vigoarea și strălucirea, retorica extincției nu are nici un *chic*.

Filip-Lucian IORGA

Cornelia Pillat

22.03.1921 - 18.04.2005

Am aflat înainte de a trimite revista la tipar vestea că s-a stins din viață Cornelia Pillat, scriitoare, istoric de artă și istoric literar. A făcut parte din generația războiului, numită și generația pierdută, lovită grav de urgiile istoriei. Era fiica lui Gheorghe Ene-Filipescu, fruntaș al vechii mișcări socialiste, întemnițat de comuniști după venirea acestora la putere. A murit în închisoarea de la Tîrgu Ocna.

Cornelia Pillat a studiat Literalele și Filosofia la București, colegă de facultate cu Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și, de asemenea, cu Dinu Pillat, căreia îi va deveni soție. A funcționat ca documentarist la Institutul de Istoria Artei condus de George Oprescu, apoi ca muzeograf la Biblioteca Academiei Române. Este autoarea multor studii publicate în reviste de specialitate și în volume, privind pictura bisericească veche, arta murală românească medievală. Este autoarea monografiei *Biserica Crețulescu din București*. A îngrijit ediția de

Opere în șase volume a lui Ion Pillat, ultimul apărut recent.

De o bună întîmpinare s-a bucurat volumul memorialistic al Corneliei Pillat, apărut în două versiuni și sub două titluri: *Eterna întoarcere*, în 1996, și *Ofrande*, în 2002. Talentul narativ și portretistic al autoarei se afirmă bogat în această carte care reconstruiește cu mult har „o lume prefăcută în nisip”. Regretăm mult dispariția Corneliei Pillat, colaboratoare și a revistei noastre și vom reveni asupra personalității sale într-un articol viitor. **R.L.**